BARIŞ, ÖZGÜRLÜK, DEMOKRASİ VE DAYANIŞMA İÇİN...

BU YIL 1 MAYIS İŞÇİ BAYRAMI TÜRKİYE'DE DE KUTLANIYOR

Politika
İşçi Bayramı eki

1 MAYIS VE DİSK

Kemal TÜRKLER
DİSK GENEL BAŞKANI

İşçilerin ve emekçilerin emperyalizme ve her türlü sömürüye karşı verdikleri büyük mücadelede, uluslararası birlik, dayanışma ve kardeşlik günü olan 1 Mayıs'ı, tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi, 1976 yılında ülkemizde de bilinçli ve programlı bir biçimde yeniden kutlamaya başlamanın kıvancı ve heyecanı içindeyiz. Türkiye işçi sınıfı, haklarını savunmak, işbirlikçi büyük burjuvazinin halkımıza karşı açtığı saldırıları kırmak, ülkemizi yabancı kölelikten, emperyalizmin boyunduğuruğundan kurtarmak, halkımıza demokratik bir düzen sağlamak mücadelesinde saflarını sıklaştırıyor. İşçi sınıfının örgütlenme, bilinçlenme, ülkenin politik yaşamına sürekli etki yapma süreci gittikçe yeni boyutlar kazanıyor. Sınıfsal mücadele kesinleşiyor. Bunca baskı ve engellere rağmen, ekonomik açıdan daha iyi yaşama ve çalışma koşullarına ulaşma mücadelesinde toplu sözleşme uğraşları, grevler, kırsal alanda döktüğü alınteriyle halkımızın yaşamına büyük katkıda bulunan köylümüzün ürettiği çeşitli tarımsal ürenlerin taban fiyatlarının saptanmasındaki haksızlıklara karşı tepkisi, bilinçli direnme hareketleri biçiminde giderek etkinliğini artırıyor ve sınıfsal mücadeledeki yerinde, önemi açısından, anlam kazanıyor.

önetim mekanizmasının gericilerden ve faşistlerden arındırılması sorunu ise bu mücadelenin içinde bugün için özellikle önem taşımaktadır. Halkımızın yaşam kavgasında temel sorunlarının çözümü açısından ana istemlerinin gerçekleştirilmesi ve özellikle yoksul köylümüzün topraklandırılması amacına yönelik ve daha ileri, daha demokratik-sömürüsüz bir toplum düzeni için miting, yürüyüş, çeşitli gösteriler, grev, söz ve yazı biçiminde oluşmakta ve gelişmekte olan mücadele ile, NATO'dan çıkmak, ulusal egemenliğimizi geri almak için sürdürülen mücadele bütünleşmektedir

1 Mayıs, böylesi içiçe geçmiş istemlerin her ağızdan ve aynı anda haykırıldığı bir gündür. Bütün ülkelerin işçi sınıflarının ulusal ve uluslararası istemlerini, aralarındaki kardeşçe dayanışmayı dile getirdikleri önemli bir gündür.

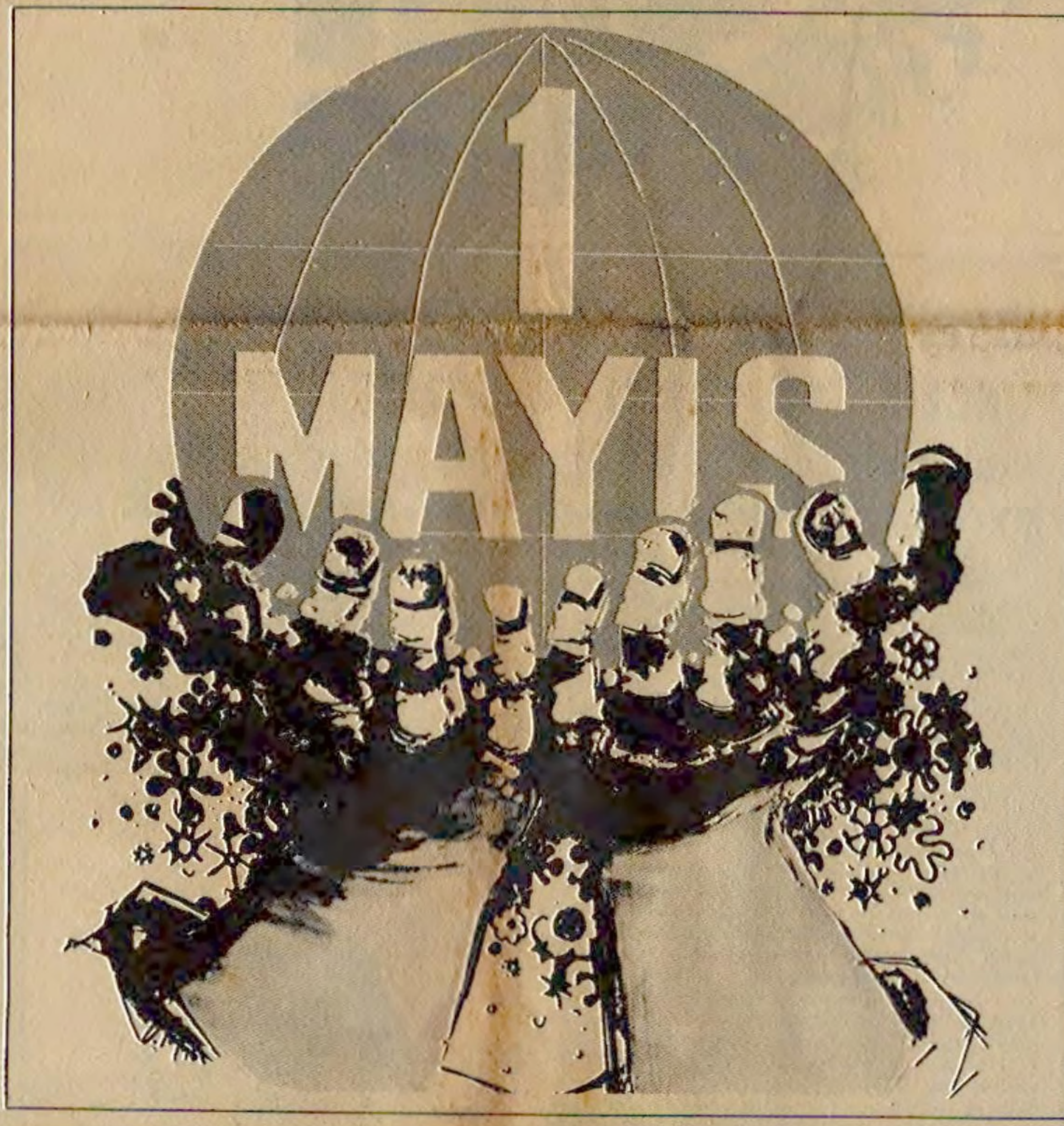
Ve Türkiye işçi sınıfı, 1976'da, kitlesel olarak bu günü kutlamaya hazırlanırken, dünya işçi sınıfı içinde aldığı onurlu yer ile daha bir kıvançlanıyor. Aynı anda tarihine ve mücadelesine sahip çıkıyor.

Bugün ülkemizde büyük burjuvazi egemenliği sürüyor. Bu egemen kesim emperyalist tekellerle işbirliği içindedir. Sömürü ve baskıdan oluşan kâr düzenini devam ettirebilmek, onu ayakta tutabilmek için çabalıyor. 53 yıllık Cumhuriyet tarihimizin 28 yılının sıkıyönetimler altında geçmesi, faşist biçimli yöntemlere ve saldırılara sıkça başvurulmasının nedeni buradadır.

Egemenliği ve iktidarı eline geçiren işbirlikçi büyük burjuvazinin, tekelciliğe dönüşme ve kadroları değiştirmek suretiyle yönetimi tamamen ele geçirme planını uygulamadaki zorlamaları her geçen gün artıyor. Ülkemizin tüm zenginliklerinin yerli ve yabancı tekeller tarafından yağmalanması, emperyalizmin bunalımları, MC iktidarının sürdürdüğü ekonomik bozukluklar daha da derinleştiriyor. Türkiye'deki işbirlikçi büyük burjuvazinin açmazı emperyalizmin bu genel bunalımı ile bütünleşiyor.

Açmazın ya da bir başka deyişle "çıkmaz" ın nedenlerini gözden kaçırmayan işçi sınıfımız, onun ulusal ve demokratik, sınıf ve kitle sendikal örgütü DİSK, sömürü ve kâr düzenin sebep olduğu bunalımlardan kurtuluş yolunu gösteriyor. Emekten yana sömürüsüz bir topluma giden yolda; halkımızı mücadeleye çağırıyor. Bağımsızlık, demokrasi, barış ve toplumsal ilerleme uğrunda yükselen mücadele, MC'nin demokratik yoldan düşürülmesini, onun yerini ise ilerici-halktan yana, demokratik bir iktidarın almasını hedefliyor. Sömürünün olmadığı

(Devamı İlâve'nin İkinci Sayfasında)

1 Mayıs 1886 tarihinde Amerika'da öldürülen işçilerin anısına 4 Mayıs'ta Chicago'da düzenlenen mitingde, polis onbir işçiyi öldürdü. İşçi lideri Parsons ve iki arkadaşı ise idama mahkûm edildi.

O günlerde çizilmiş olan bu temsili resimde, Parsons konuşurken çıkan kargaşa gösteriliyor.

Neden 1 Mayıs 1976

1920'lerde, Türkiye 1 Mayıs'ı kutlamıştı

Önümüzdeki Cumartesi günü Türkiye'nin işçileri tarafından yeniden ve yığınsal olarak kutlanacak olan "Bir Mayıs İşçi Bayramı", bundan yarım yüzyıl kadar öncelerinde de aynı biçimde kutlanmış, "Bir Mayıs", bütün dünyadaki gibi Türkiye'de de bir işçi bayramı olarak nitelenmişti.

1920'lerin Türkiye'sinde, sayıca büyük değilse de niteliği önem taşıyan bir işçi birikimi, özellikle İstanbul ve çevresinde vardır. O yıllarda, Osmanlı İmparatorluğu paylaşılmış, İstanbul yabancı askerlerce işgal edilmiştir. Anadolu'daki işçiler, kurtuluş savaşının ön saflarında mücadele ederken, İstanbul'un işçileri, iki yönlü bir çabanın içindeydiler: O dönem İstanbul'unda, hemen tümüyle yabancılara ait işletme ve imalâthanelerde hem ulusal, hem de toplumsal bir mücadeleyi sürdürüyorlardı. Bir yandan yabancı egemenliğini kırmaya öte yandan işçi olarak toplumsal haklarını almaya, güçlerini geliştirmeye çalışıyorlardı.

İŞGAL ALTINDAKİ İSTANBUL

"Bir Mayıs İşçi Bayramı", bu mücadelenin içindeki işçiler bakımından ayrı bir önem taşımaktaydı. Bir toplumsal sınıf olarak işçinin kendi yerini vurgulaması, kişiliğini ve tavrını ortaya koymasıydı, bu ilk "Bir Mayıslar". Ulusal bağımsızlık ve toplumsal mücadelenin aynı amaç çerçevesinde ve aynı harekette, aynı gösteride simgelenmesi, duyurulmasıydı.

1921 ve 1922 yıllarında, işçiler, kendi örgütlerinin çağrısına uyarak İstanbul'da ve Anadolu'da, cephede ve cephe gerisinde Bir Mayıs İşçi Bayramı'nı kutladılar. Özellikle işgal altındaki İstanbul, büyük kitle gösterilerine sahne oldu.

Kurtuluş savaşı sonucunda doğan Türkiye Cumhuriyeti, 1923'de İzmir İktisat Kongresi'ni topladı. Kongre, toplumun değişik kesimlerinden gelen temsilcilerden oluşmaktaydı. Genç Cumhuriyetin ekonomik ve sosyal yapısını belirlemek, bir kalkınma yönteminin ilkelerini saptamakla yükümlüydü. Kongre'ye katılan işçi temsilcileri, çeşitli işçi talepleri arasında, Bir Mayıs'ın yasal olarak işçi bayramı ilân edilmesini de özenle belirtmekteydi.

Ne var ki, Kongre'de ağır basan tüccar ve bürokrasiydi. İşçi haklarına ilişkin sözler ve istekler, kâğıt üzerinde kalmaktan öteye gidemedi. İzmir İktisat Kongresi, kapitalist kalkınma modelini açık olarak benimsemekte, sosyal ve ekonomik yapı bu modelin Türkiye koşullarıyla ve bürokratik güçlerle bir uzlaşma çerçevesinde gerçekleşmesi öngörülmekteydi.

CUMHURİYET'İN İLK YILLARI

Cumhuriyet sonrasında da, işçiler, kendi örgütlerini geliştirmek, siyasal ve sınıfsal ağırlıklarını arttırmak, çalışma koşullarını düzeltmek mücadelesindeydi. 1924'te kurulan "Amele Teali Cemiyeti", önemli bir işçi kitlesini çevresinde toplamaktaydı. Bu kuruluş da, öteki işçi taleplerinin yanısıra, "Bir Mayıs" ın yasal olarak da İşçi Bayramı kabul edilmesini ısrarla istedi.

1923 ve 1924'te, işçi örgütleri "Bir Mayıs"ı İşçi Bayramı olarak kutlamış, yürüyüşler düzenlemişti. Ancak, olaysız geçmemişti bunlar: 1923'teki gösterilerde, bildiri dağıtanlar tutuklanmıştı. 1924'te Ankara'da Meclis'in önünde yürüyen işçiler taleplerini pankartlarla ve sloganlarla dile getirmiş fakat bu yürüyüşü de baskılar ve tutuklamalar izlemişti.

Bir Mayıs uluslararası işçi dayanışma günü kitlesel bir biçimde son olarak 1925'de kutlandı. Gene bir gerginlik ve baskı ortamında. Ancak, işçi örgütlerinin çalışmaları ve bu yürüyüşler, bu talepler, o günlerin yönetiminde ve egemen çevrelerinde belli bir tedirginlik yaratmaktaydı. Nitekim Meclis, 1925 yılında, Bir Mayıs'ı "Bahar ve Çiçek Bayramı" kabul eden yasayı çıkardı. Aynı yıl, Doğu'daki karışıklıklar gerekçe gösterilerek tüm işçi eylemlerini ve örgütlerini yasaklayan ünlü "Takrir-i Sükûn" kanunu çıkarıldı. Böylece, işçilerin üzerine uzun süreli bir sessizliğin perdesi indiriliyor, böylece, egemen çevrelerin daha rahat edeceği bir ortam oluşturuluyordu.

Bu tarihten sonra, Türkiye'nin işçileri, Bir Mayıs'ı kitlesel gösterilerle kutlayamadılar. Ancak, bu tarihsel günü bir işçi bayramı olarak yurdun çeşitli yörelerinde biraraya gelen topluluklar andı. Bir Mayıs'ın işçi bayramı niteliğinin yasal olarak da kabulü yolundaki istemler ise, kendini hemen her dönemde duyurdu.

1950 SONRASININ GELİŞMELERİ

İşçi sınıfının 1950'lerdeki sayısal gelişimi, işçi taleplerine yeni bir güç katmanın ilk işaretlerini de taşımaktaydı. Hızlanan kapitalist gelişme süreci, eksiklik ve bozukluklarına rağmen girişilmiş sanayileşme çabası, işçi sınıfının nicel büyümesine de katkıda bulunmaktaydı.

1961 Anayasası, Türkiye'de demokratik gelişmelere açılan yolda bir dönüm noktası oldu. 1963'de elde edilen grev hakkı, sınırlı da olsa, sendikal hareketlere yeni bir hız getirdi.

(Devamı İlâvenin İkinci Sayfasında)

"1 MAYIS", 1886'DA ÖLDÜRÜLEN AMERİKALI İŞÇİLERİN ANISIYLA DOĞDU...

İLK "1 MAYIS"LARDAN ÖRNEKLER

I Mayıs, 1889'dan beri kutlanıyor. O tarihi, birinci kutlama töreninde, Fransa'da başkent Paris ve 138 kentte gösteriler düzenlendi. Fransız emekçileri 8 saatlik işgünü isteklerini tekrarlarken, birlik ve dayanışma özlemlerini de dile getirdiler. I Mayıs kutlama törenlerinden ürken hükümet olağanüstü baskı tedbirleri aldı.

Aynı gün Avusturya'da da gösteriler yapıldı. Viyana'da kışkırtıcı ajanlar gösterileri bozmak için şiddet hareketlerine baş vurdular. I Mayıs'ın somut bir sonucu da oldu; o yıl Avusturya'da işçiler, I saat öğle tatili hakkını elde ettiler.

I Mayıs 1891. Fransa'da 8 saatlik işgünü için imza toplanıyor. Gösteriler birbirini izliyor. Paris'in bir semtinde polis yeni çıkmış bir tüfeği deniyor göstericilerin üzerinde. Sonuç: birçok delikanlı ve çocuk kanlar içinde yere seriliyor.

15 yıl sonra Paris'te olup bitenler yanında, bu olay, bir hiç kalıyor. I Mayıs 1906. 40 bin grevci işçiye karşı, 20 bin silahlı asker harekete geçiyor. I. 100 işçi öldürülüyor. Sendika lokalleri aranıp, sendika yöneticileri tutuklanıyor.

1913 yılında, I Mayıs, Çarlık Rusya'sında da gösterilerle kutlanıyor. St. Petersburg kentinde toplanan işçiler, Çarın baskılarına karşı seslerini yükseltiyorlar. I Mayıs'ı engellemek için işçiler tutuklanıyor, lokavt tehditleri savruluyor. Ama tam 250 bin grevci katılıyor gösterilere.

Neden 1 Mayıs 1976

(Baştarafı 1'de)

Demokratik haklarını geliştirmekte olan işçiler, 1967'de "DİSK"in kurulmasıyla yeni bir dönemeci daha aldılar: TÜRK-İŞ'in daha ılımlı ve uzlaşmacı görüşlerine karşı, DİSK sınıf sendikacılığından hareket etmekte, siyasal amacın vazgeçilmezliğini savunmaktaydı.

1960'lar, bir yandan Türkiye'deki ekonomik gelişmeler çerçevesinde işçilerin nicel ve nitel büyümesine sahne oldu, öte yandan mevcut çelişkilerin daha billurlaşmasına, daha görünür ve kavranır olmasına yol açtı. Gelişen kitle özlemleri karşısında yetersiz kalan sosyal yapı, yer yer patlamalar yaratıyor, pahalılık ve başka etkenler, işçi örgütlerinin ve işçinin daha bilinçli ve daha etkili olmasına neden yaratıyordu.

İşçi'deki bu önemli gelişmeler, 12 Mart rejimi tarafından engellenmek istendi. Bu dönemde, işçilerin sendikal ve sınıfsal hak ve özgürlükleri kısıtlandı.

Ne var ki, bu baskı dönemi de, amaçladığı bazı sonuçların tersine gelişmeler yaratarak kapandı: Özellikle işçi, 12 Mart sonrasında, daha köklü ve daha etkili olan bir sendikacılık anlayışına yöneldi. 12 Mart sonrasında, "siyaset dışı" ve daha etkisiz bir sendikacılık anlayışını temsil eden TÜRK-İŞ'ten kopmalar olurken, DİSK'in demokratik sınıf ve kitle sendikacılığı ilkeleri yaygınlaştı.

BİR MAYIS 1976

Bütün bu gelişmelerin, tarihsel birikimin çerçevesinde, DİSK tarafından "Bir Mayıs 1976"nın kitlesel olarak kutlanması kararı, bu amaçla İstanbul'da büyük bir miting düzenlenmesi, işçi sınıfının Türkiye'deki gelişme tarihinde önemli bir dönemeç noktasıdır. Bu kutlama ile, DİSK, dünyanın hemen her ülkesinde aynı günü kutlayan işçilerle birlikte, Türk işçilerinin dünya işçi hareketinin ayrılmaz bir parçası olduğunu vurgulamayı amaçlıyor. Aynı zamanda, Türkiye'deki işçi hareketinin artık evrensel bir gelişme düzeyine ulaştığını belgelemeyi düşünüyor. Gerçekten, Bir Mayıs'ın İşçi Bayramı olarak kitleler tarafından kutlanması, Türkiye'deki işçi hareketinin bağımsızlık, barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme açısından tarihinin yeni bir dönemecine ulaştığının da habercisi olmak gibi bir özellik taşıyor...

1 Mayıs ve DİSK

(Baştarafı 1'de)

bir toplumsal düzene giden yolda, işçi sınıfının geniş çapta temsil edildiği bir ortak hükümet teşkilinin önemi büyüktür.

Bu mücadele süreci içinde, işçi sınıfımızın çıkarları geniş emekçi kitlelerin çıkarlarıyla bütünleşiyor. Oysa emperyalist tekellerle sarmaşan işbirlikçi büyük burjuvazi ve onu temsil eden siyasal partilerin toplumsal tabanı daralıyor. Manevra sahaları küçülüyor. Onlar açısından tehlikeli olan bu gelişimi durdurmak için ise MC eliyle ağır baskı ve terör koşulları yaratılıyor. İşçi sınıfımıza, DİSK'e, ilerici güçlere karşı saldırılar artırılıyor. Güya planlı ve kurnaz taktikler deneniyor.

DİSK, MC'nin gitmesi koşullarının başta işçi sınıfının birliğine bağlı olduğunu baştan beri belirtmeyi ihmal etmemiştir. Özellikle 5. Genel Kurulumuzdan sonra tüm ilerici ve demokratik güçlerin birliği sorununu, bu çerçeve içinde ve işçi sınıfı bilimi temeli üzerinde ele aldı. Faşist tırmanışın önlenmesine ilişkin önerilerimizde yalnızca işçi sınıfına ters, maceracı, goşist akımlara değil, sekter görüşlere de karşı durulmasının zorunluğunu önemle vurguladık. Tüm ilerici güçlerin ortak bir platformda buluşmaları gereğini defalarca dile getirdik.

Tüm ülkelerdeki işçi sınıfının birlik, dayanışma ve mücadele günü olan I Mayıs'ı kutlamaya hazırlanırken, işçi sınıfının uluslararası ilkelerinden taviz vermeden, zorunlu ve ülkemiz çıkarlarına uygun istemlerimizi bir kez daha belirtiyoruz. I Mayıs'ı sömürü düzenine ve emperyalist tekellere karşı verdiğimiz mücadele ile bütünleştiriyoruz. Baş hedefimizi asla şaşırmadan "bağımsızlık, demokrasi, barış ve toplumsal ilerleme" uğrundaki mücadelemizi yükseltiyoruz.

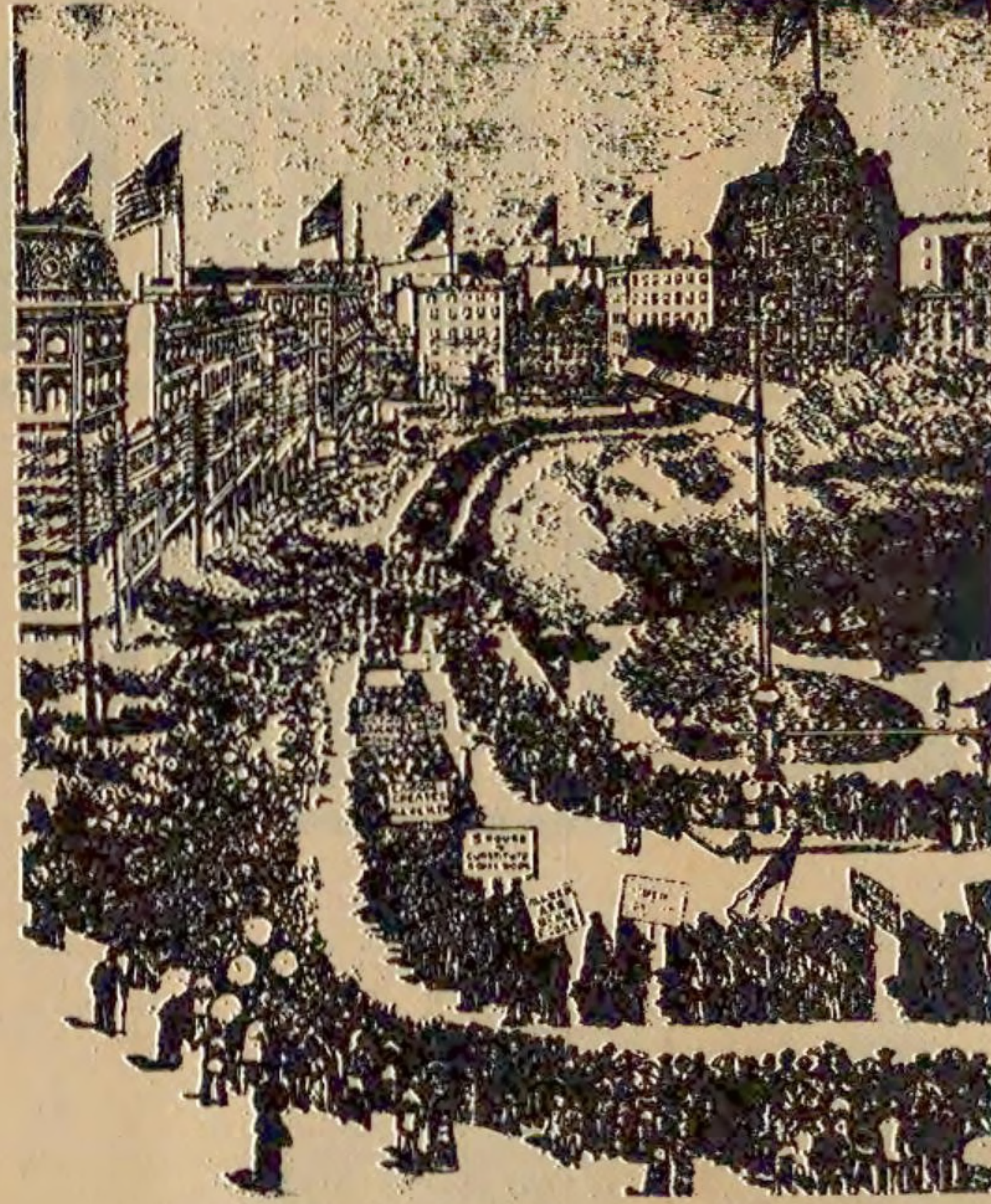
Yaşasın I Mayıs!

Yaşasın tüm ülkelerin işçi sınıfları arasındaki birlik ve dayanışma!

Yaşasın emekten yana, bağımsız, sömürüsüz, özgür bir Türkiye ve barışçı bir dünya için mücadele verenler!

Yaşasın DİSK!

New-York'ta 1882'deki ilk «İşçi Bayramı»

Bir Mayıs İşçi Bayramı'nın, Amerika'da öldürülen işçilerin anısından hareketle kutlanışından (1890) önce de, "İşçi Bayramı" kavramı vardı. Ancak bu, işçilerin evrensel dayanışmasını simgeleyen ve bütün dünya işçilerinin ortak hareketi değildi. Güçlü bir işçi sınıfına sahip olan Amerika'da ve sadece New-York'ta, bir işçi yürüyüşü ile kutlanırdı.

Bu bayramın tarihteki ilk örneği, 1882'de New-York'ta gerçekleşti. Yandaki resim, o dönemde çizilmiş olup New-York'taki 1882 işçi bayramını göstermektedir.

İBRAHİM GÜZELCE'NİN ÖLÜMÜNDEN ÖNCEKİ SON YAZISI «1 MAYIS»TI

«Kitlelere ait olan bu gün, sadece köfteli, ayranlı, çiçekli bir piknik haline getirilemez...»

DİSK Genel Sekreteri İbrahim Güzelce'nin görmek istediği, yaşamak istediği tarihti I Mayıs! Ölümünden birkaç gün evvel yorgun dudaklarından dökülen dilek yalnızca "I Mayıs'ta ayağa kalkabilmek" ile ilgiliydi.

1925'ten bu yana, tam 51 yıl sonra, 1976'da yığınsal olarak I Mayıs'ın kutlanmasını istiyordu Güzelce... Bugünün tıpkı 1921'lerdeki 22, 23, 24 ve 25'lerdeki gibi kutlanmasını; işçi sınıfının, tarihine ve I Mayıs'a sahip çıkmasını istiyordu.

Göremedi, Olmadı!

Oysa, giderek dermanını yitiren parmaklarına sıkıştırdığı kalemle yazdığı son yazı yine "I Mayıs" üzerineydi. Güzelce'nin DİSK Basın Yayın ve Tanıtma Dairesince hazırlanan "I Mayıs" kitabına önsöz olarak yazdığı bu son yazısını yayınlıyoruz:

SEVGİLİ DOSTLAR,

Bazı tarihler, olaylar vardır, unutulmaz. Belki biz görmemişizdir, yaşamamışızdır. Belki de başka bir ülkede doğmuştur. Fakat öylesine derin ve kalıcı etkiler bırakmıştır ki, yüz yıllar sonra bile, sanki yaşanmışçasına hatırlanır. Artık, etle kemik gibi varlığımızın ayrılmaz bir parçası olmuştur. Onu yok etmeye, karalamaya veya saptırmaya çalışmak mümkün değildir. Çünkü, bu gibi olaylar, milyonlarca insan tarafından benimsenmiş ve durmadan gelişen, büyüyen maddi bir güç haline gelmiştir. Hele temelinde yatan nedenler, bugün hâlâ daha pek çok ülkede halkların varlığını tehdit ediyorsa, bu tarihlerin değeri ve çağdaşlığı birkez daha artar.

İşte I Mayıs tüm emek dünyası için bu tarihlerdendir. Ülkemizde, daha 1925'lerden itibaren, burjuvazinin I Mayıs'ı "Bahar ve Çiçek Bayramı" olarak ilân etmesi, I Mayıs'a kimlerin sahip çıktığını gösterir. Egemen sınıflar bu tarihi bize unutturmak için çok uğraştılar. Sıkıyönetim mahkemeli, coplu, tabancalı, işkenceli, zindanlı baskı ve zulûm mekanizmasını çalıştırdılar. Fakat, artık, kitlelere ait olan bu günü köfteli, ayranlı, çiçekli bir piknik günü haline getiremediler. Onun asıl sahipleri I Mayıs'ı yaşattılar, yücelttiler. Sermayenin emrindeki baskı güçleri "Bütün dünya işçileri birleşin" sloganını öldürmediler. Giriştikleri her şiddet uygulaması büyüyen kuşkularını açığa vurdu.

"TÜRKİYE VE BİR MAYIS"

Türkiye'de yığınsal olarak yıllardır kutlanamayan I Mayıs, 1976 yılında bir anda yüzbinlerin, milyonların elinde, yüreğinde ve kafasında bayraklaşıyor. 1976'nın I Mayısı'nda Türkiye'nin işçi sınıfı, aynı anda, tüm dünya emekçileriyle birlikte haykırıyor. İşçi sınıfı hareketinin uzun geçmişine ve dünya işçi sınıfının kazanımlarına sahip çıkan DİSK, I Mayıs 1976'da yeni bir güç ve soluk kazanıyor. Bu soluk, Türkiye işçi sınıfının sendikal birliğini DİSK'te gerçekleştirme soluğudur.

Her geçen yılla birlikte I Mayıs yeni bir anlam ve daha zengin bir içerik kazanıyor. Uluslararası işçi bayramı ilk olarak 1890'larda kutlanmıştı. O yıldan bugüne dünyamızın çehresi değişti. Daha insancıl oldu. Yeryüzünün üçte biri kapitalizmin sömürüsünden, yoksulluk, baskı ve zulmünden kurtularak, özgürlük kazandı. Bu ülkelerde sermayenin diktatörlüğüne sünger çekildi. 1919'da dünya yüzölçümünün yüzde 72'sini ve dünya nüfusunun yüzde 69'dan fazlasını sömürge ve bağımlı ülkeler oluşturuyordu. Bugün ise, son sömürgelerin yüzölçümü yüzde 4'ten, sömürge nüfusu ise yüzde 1,1'den daha azdır. Son olarak Vietnam, Kamboçya, Laos, Mozambik, Gine, Angola halkları emperyalist sömürgeciliğe ülkelerinde son vermişlerdir. Ulusal kurtuluştan sonra halklar ekonomik bağımsızlıkları için mücadele vermektedirler. Toplumsal ilerlemeye set çeken engeller birer birer sökülüp atılmakta ve emekçiler ulusal zenginliklere sahip çıkmaktadır. İleri derecede gelişmiş kapitalist-emperyalist ülkelerde, örgütlü işçi ve emekçi kitleler, sömürü düzeninin buhranına karşı savaşmakla tekelci sermayenin egemenliğini sarsıyorlar.

"BİR MAYIS, DAYANIŞMA GÜNÜDÜR"

1976'nın I Mayıs'ı sosyalizmden yana değişen böyle bir dünyada kutlanıyor. Türkiye işçi sınıfını I Mayıs'tan koparmak, emek dünyasından koparmak demektir. Kimsenin gücü yetmez buna.

I Mayıs grev değildir.

I Mayıs tüm dünya emekçilerinin uluslararası birlik ve dayanışmalarını gösterdikleri bir gündür.

I Mayıs, birleştiğinde dünya emekçilerinin tüm çalışanlara örnek olduğu bir gündür.

I Mayıs "Bahar ve Çiçek Bayramı" değildir.

O gün, kırlarda eğlenmeyi, çiçek toplamayı biz burjuvaziye ve sınıf uzlaşmacısı sendikalara, Türk-İş'e bırakıyoruz."

1 Mayıs'ın doğuşu

I Mayıs, dünya işçi sınıfının birlik ve dayanışma bayramıdır. Dünyanın dört bir yanında, sömürüye karşı birleşen milyonlarca işçi tarafından çoşkuyla kutlanır. Emekçilerin, haksızlıklara kafa tutan, barış özlemiyle dolu sesleri doldurur meydanları I Mayıs'ta. I Mayıs anlamlı bir gündür. Nedir bu anlam? Niçin I Mayıs?

I Mayıs'ı anlayabilmek için, I Mayıs'ı doğuran tarihsel nedenleri anlayabilmek gerekir.

1789 Fransız ihtilali ile derebeylik yıkılmış, yeni bir düzen ortaya çıkmıştı. Bu yeni düzen, milyonlarca, "özgürlük, eşitlik ve kardeşlik" vadediyordu. Ama vaadler tutulmadı. Yeni düzenin efendileri olan kapitalistler, toprak sahipleriyle elele verdiler. Özgürlük isteyen emekçileri zindanlara, hatta idam sehpalarına yolladılar. Eşitlik isteyenleri, fabrikalarda günde 15 saat, sefalet ücretiyle çalıştırdılar. Kardeşlik isteyenleri izbelerde, depolarda, sokaklarda, hastalığa ve yoksulluğa terkettiler.

Sanayileşmenin hızla ilerlediği Fransa ve İngiltere'de 19. Yüzyılın ortalarında, yeni düzenin getirdiği görünüm buydu.

Toplumda sınıflararası uçurum derinleşmiş; özgürlük, eşitlik ve kardeşliğin lafla elde edilemeyeceğini kavrayan işçiler, daha iyi çalışma ve yaşama koşulları için örgütlenmeye başlamışlardı. Çalışma süresinin kısaltılmasını istiyorlardı, ücretlerinin yükseltilmesini istiyorlardı, iyi sağlık ve güvenlik koşulları istiyorlardı, örgütlenme özgürlüğü istiyorlardı: Barış istiyorlardı. Ve nihayet, sömürüye dayanmayan, yeni bir toplumsal düzen istiyorlardı.

Bu istekler çevresinde örgütlü bir mücadele gelişmekteydi.

I MAYIS'A DOĞRU AMERİKA

Ondokuzuncu Yüzyılın ikinci yarısında Amerika'daki görünüm, Avrupa'dakinden farklı değildi. Burada da kapitalizm hızla gelişmekteydi. Burada da işçi sınıfı, yokluk, açlık, ve sıkıntı içindeydi. Üretim için yeni yeni makineler geliştirilirken, işsizler ordusu büyüyor, çalışma koşulları ağırlaşıyor iş süresi uzuyordu. Haklı isteklerde bulunan işçi kitlelerine, "İş bulduğunuza şükredin ve bize minnettar kalın" öğüdü verilmekteydi.

1874 yılında Amerika'nın dört eyaletinde büyük sanayiciler işçi ücretlerini düşürdüler. İşçiler, bu karara karşı direnişe geçtiler. New York'ta büyük bir miting düzenlediler. Sanayicilerin adamı olan Belediye Başkanı mitingi yasakladı. Buna rağmen toplanan işçiler, atlı polis birlikleri tarafından dağıtıldılar. Pek çok işçi yaralandı, tutuklandı.

Artık ok yaydan çıkmıştı. Amerikan işçi sınıfının, insanca bir hayat için mücadelesi başlamıştı. Direnişleri direnişler izledi. Kan aktı. Fakat, tüm baskılara rağmen, ücretlerin düşürülmesine karşı ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi için mücadele hızla yaygınlaşıyordu.

1877 ilkbaharında, Amerikan işçi kesiminin en örgütlü kesimi olan demiryolu işçileri direnişe geçtiler. Hemen arkasından maden işçileri, sonra da fabrika işçileri harekete katıldılar. Henüz ortada liderler yoktu. Liderler de hareketten doğacaklardı. İşte Albert Parsons böyle doğdu.

İşçi hareketi yükseliyor, örgütleniyordu. Haklı isteklerine bir yenisi katılmaktaydı: 8 saatlik iş günü. Parsons bu isteğin en önde gelen sözcülerinden biriydi. Kent kent, fabrika fabrika dolaşıyor, maden işçileriyle konuşuyor, onlarla birlikte yaşıyordu.

... VE I MAYIS

I Mayıs 1886 günü, Amerikan işçi sınıfının bilinçli ve örgütlü kesimi tarafından, 8 saatlik çalışma günü için, ülke çapında genel grev ilan edildi. Amerikan işçi sınıfı bu günün bir işçi bayramı, her zaman hatırlanacak bir gün olmasını istiyordu. Genel grevin ilk iki günü, örgütlenmiş işçi kitlelerinin istediği gibi, olaysız geçti. Fakat polis hazırlığını tamamlıyordu. Ayak takımı, serseriler silahlandırılıyor, profesyonel grev kırıcıları, bozguncular ve ajanlar görevlendiriliyordu. Nitekim istedikleri oldu. Bir gösteri sırasında polis, haklı bir neden olmadan, ateş açtı.

4 Mayıs'ta bir gösteri daha düzenlendi. Parsons da konuştu orada. Kalabalık dağılmak üzereydi, Parsons karısı ve çocuğuyla birlikte civardaki bir salona gitmişti. İşte tam o sırada... Bir bomba patladı. Ortalık savaş meydanına döndü. İşçiler, karıları, çocukları kurşunlandı.

Bu demokratik işçi kitle gösterisinin bastırılması için, iş adamları binlerce dolar verdiler. Polis, ayak takımı, grev kırıcıları, ajanlar hep birlikte, Chicago kentinde işçi avına çıktılar. Bir işçi tulumu görmeleri yeterliydi.

Fakat, aslında Parsons'u istiyorlardı. Onu ele geçirene on bin dolar ödül vaadettiler. Parsons'un arkadaşları bir bir yakalandı. Fakat Parsons yakalanamıyordu.

Sonunda Parsons Chicago'ya döndü ve kendi teslim oldu. İdama mahkum edildi, arkadaşları gibi. Onu ölümden kurtarmak için sadece Amerika'da değil, tüm dünyada protesto gösterileri düzenlendi. İmza toplandı. Parsons özür dilekçesi verse, ölümden kurtulacaktı. Fakat bunu reddetti. "Ben suçsuzum. Bütün dünya biliyor suçsuz olduğumu. Eğer asılırsam, cani olduğumdan değil, sosyalist olduğumdan asılacağım." Parsons'un son sözleri bunlar oldu.

Albert Parsons ve arkadaşları 11 Kasım 1877 tarihinde asılarak öldürüldüler. Yargıç, ortada hiç bir delil bulunmadığı halde onları ölüme mahkûm etmişti.

Bir buçuk yıl süren yargılama, I Mayıs 1886 gösterilerini Amerika'nın sınırları dışına çıkarmış, tüm dünyaya mal etmişti. Tüm ülkelerin emekçileri 8 saatlik iş günü için başlatılan bu genel greve sahip çıkarken, Parsons'u ve öldürülen diğer işçi önderlerini saygıyla anıyorlardı. Böylece I Mayıs, somut bir tek istemin sembolü olmaktan çıktı, dünya emekçilerinin mücadelesini bayraklaştıran uluslararası bir dayanışma günü haline geldi.

14-21 Temmuz 1889'da Paris'te yapılan sosyalist enternasyonalin Kongresi, I Mayıs gününün dünya işçilerinin dayanışmasını anlatan bir bayram olmasına karar verdi.

I Mayıs 1890, aynı düşünce çevresinde toplanmış olan dünya işçilerinin büyük kutlama gösterilerine tanık oldu.

O tarihten itibaren, her yılın I Mayıs'ı tüm dünya işçileri tarafından büyük bir çoşku ve heyecanla kutlana gelmiştir. I Mayıs, sömürüsüz, baskısız, ve savaşsız bir dünya için, bağımsızlık, demokrasi, barış, toplumsal ilerleme isteyen işçi kitlelerinin bayramıdır.

Türk-İş, 274 ve 275 sayılı yasaların yıldönümü olan 24 Temmuzun bayram olarak nitelenmesini savunuyor

1 Mayıs İşçi Bayramı'nı Türkiye'de DİSK benimsiyor

"Bir Mayıs" ın Türkiye'de İşçi Bayramı olarak kutlanmasının öncülüğünü DİSK yapmaktadır. TÜRK-İŞ, 274 ve 275 sayılı yasaların kabulü yıldönümü olan 24 Temmuz'u bir "İşçi Bayramı" olarak nitelerken, DİSK, 24 Temmuz'u ve özellikle sözkonusu yasaları aşılmış olarak niteliyor ve birçok eksikleri bulunduğunu, antidemokratik özellikler de taşıdığını belirtiyor.

İki konfederasyon arasındaki bu yorum farkı ve "İşçi Bayramı" tanımını değişik biçimde nitelemeleri, kendi aralarındaki temel farklılaşmadan ileri geliyor.

Türkiye'de iki sendikal akımın varlığı sözkonusudur. Birini DİSK temsil etmektedir. Demokratik sınıf ve kitle sendikacılığını uygulamaktadır. Diğeri ise, "partilerüstü bağımsız" sendikacılık anlayışındaki Türk-İş'tir.

Türkiye'de Bir Mayıs'ın İşçi Bayramı olarak tanınmasını savunan DİSK'tir. DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler, DİSK'in 9. kuruluş yıldönümünde yaptığı konuşmada, konfederasyonunun ilkelerini şöyle açıklamaktadır:

"Ülkemizde de işçi sınıfımız, uzun yıllardan beri bu mücadelenin içindedir. Sıkıyönetimlere, cinayetlere, zindan ve hapishanelere, işkence ve faşist teröre rağmen ilerleyen işçi hareketi tarifimiz zengin deneylerle doludur. DİSK, işçi sınıfımızın bu şanlı tarihsel kavgasının bilincinde ve onun içindedir... Biz sınıfımızın mücadelesini tarihsel bütünlüğü içinde ele alıyor ve bu tarihe sahip çıkıyoruz...

"DİSK, dokuz yıl önce kurulmuş genç bir örgüttür. Fakat işçi hareketimizin tarihi geçen yüzyılın sonlarına kadar uzanır. Bu kadar eskilere uzanan mücadele geçmişimiz bu topraklarda filizlenmiş, bu toprakları kirleten zenginliklerimizi, işgücümüzü yağmalayan yerli ve yabancı sermaye bütünlüğüne karşı süregelmiştir. İşte bu yüzden, egemen burjuvazi ne kadar gayri-milliyse, biz de en az o kadar milliyiz. (---)

"Daha Cumhuriyeti'in ilk yıllarında, dünya işçi sınıfının I Mayıs Bayramı bizlere yasaklanmış ve dünya işçilerinin bu dostluk ve dayanışma günü "Bahar ve Çiçek Bayramı" olarak ilan edilmiştir... Bunlar yetmeyince, İtalya'nın Mussoli'ni faşizmi döneminde kalan faşist 141 ve 142'nci maddeler çıkarılarak işçi sınıfımızın örgütlenme ve düşünce özgürlüğü zincire vurulmuştur. Bu enkabı zyrbalık dönemlerine rağmen, örgütlenme ve birlik mücadelesi hızlanarak gelişmiş ve güçlenmiştir."

I MAYIS VE DİSK

I Mayıs'a, sınıf sendikacılığını savunan DİSK'in sahip çıkması doğaldır. DİSK, I Mayıs İşçi Bayramı istemini tutarlı bir siyasetle geliştirmiş, bu istemi hayata geçirmek için gereksiz acelecilik göstermemiştir.

DİSK'in savunduğu ilkelere göre, sendikal eyleminin amacı, sömürüyü sınırlandırmak ve sömürüyü ortadan kaldırmak biçiminde, belirlemektedir. Sömürüyü sınırlandırma mücadelesi emekçilerin daha iyi yaşama ve çalışma koşulları elde edebilmesi için yürütülen, genellikle daha çok ücret, daha az çalışma süresi istemleriyle ortaya konan ekonomik mücadeledir. Ancak bu çalışma tek başına yetersizdir ve fiyat artışları gibi nedenler, ekonomik başarıları kısa sürede ortadan kaldırabilir yahut etkisini azaltır.

DİSK'e göre, çözüm, sömürüyü ortadan kaldırmakla sözkonusudur. Sömürüyü ortadan kaldırmak için ise, işçi sınıfının diğer emekçilerle iktidara gelmesi zorunludur. Bu nedenle DİSK'in anlayışındaki sendikalar siyasetle ilgilenirler. Sömürü düzenine karşı çıkan parti ve demokratik örgütlerle güç ve eylem birliği yaparlar. Ancak hiç bir zaman şu ya da bu partinin yan örgütü durumuna girmemek de bir önemli temel ilkedir. Çünkü sendikalar kitle örgütleridir. Siyasal düşüncesi, felsefi görüşü, dinsel inancı, dili, rengi, ırkı, cinsiyeti ne olursa olsun, emekçi olan herkese kapıları açıktır. DİSK'e göre, daha çok ekonomik çıkarları için sendikalarda toplanan geniş emekçi yığınları, işçi sınıfının okulu sayılan bir örgütlerde giderek sömürüyü ortadan kaldırma mücadelesinde de daha etkinlikle yerlerini alırlar.

SENDİKACILIKTA İKİ AKIM

DİSK'in yaptığı sendikacılık tanımına göre, sendikal hareketteki asıl ölçü sınıf kavramına yaklaşma biçimidir. DİSK'e göre, Türk - İş, sınıf uzlaşmacılığından hareket etmekte ve bu anlayış hem ekonomik hem de siyasal mücadele alanında işçiyi pasifleşmeye yöneltmektedir.

Türk-İş'in 24 ilkesinin 5 incisi şöyle demektedir: "Türk-İş sınıf ayrılıklarının derinleşmesine ve sınıf çatışmalarına yol açabilecek sebepleri ortadan kaldırmayı amaç alan ve sınıflar arasında denge, barış ve kaynaşma sağlayıcı bir politika izleyecektir."

"Partilerüstü ve siyaset dışı tarafsız" sendikacılık, Türk-İş'in son Genel Kurulunda da kendini kabul ettirmiştir. Bu sendikacılık anlayışının, içinde yaşadığımız düzenle uğraşmak anlamına geldiği de DİSK tarafından öne sürülmektedir.

I Mayıs konusunda Türk-İş'in tavrı, aynı yönde olmuştur. Bu çizgi Türk-İş'i, İşçi Bayramı olarak I Mayıs'ı değil, 24 Temmuzu benimsemeye götürmüştür.

24 Temmuz 1963, Sendikalar ve Toplu Sözleşme, Grev ve Lokavt Yasalarının onaylandığı tarihtir.

DİSK, 274 ve 275 sayılı yasaları, yasalaştıkları günün koşulları çerçevesinde ilerici ve önemli bulmakta, ancak günümüzde bunların aşıldığı, birçok yönünün değiştirilmesi gerektiğini savunmaktadır. DİSK'e göre, 275 sayılı yasayla:

-İşçileri ve ailelerini açlığa, yokluğa itme anlamına gelen lokavt yasallaştırılmıştır. Böylece, ekonomiye ve siyasal iktidara egemen olan sermaye sınıflarına yeni bir silah tanınmıştır.

-Grev hakkı sınırlandırılarak, sadece toplu sözleşme düzenine bağlanmış; dayanışma ve Gnel Grev hakları tanınmamıştır.

-Yetki uyuşmazlıklarının çözümündeki boşluk, çoğu işverenlerin denetiminde olan sözde "sendika" nın kurulmasına yol açmıştır.

TÜRK-İŞ'İN DEĞİŞİK YORUMU

Türk-İş'in 24 Temmuz'u "İşçi Bayramı" ilan etmesinin kaynağında, 275 sayılı yasanın değerlendirilmesi yatar. Türk-İş şöyle diyor: "275 sayılı yasadan fazlaca bir şikayetimiz mevcut değildir. Şikayetler daha çok DİSK'ten gelmektedir... Eğer bugüne kadar 275 sayılı yasada değişiklik yapılmamış ise, bunun tek nedenini Türk-İş'in gösterdiği kararlı tutumda aramak gerekir." (Türk-İş 9. Kongre Raporu, 1973).

Türk-İş tabanında daha geniş bir kitlenin katılması söz konusudur.

İşin şaşılacak diğer bir yönü ise, Türk-İş'in bağlı olduğu "Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu (OHSK)" üyesi pek çok sendikal örgüt, kendi ülkesinde I Mayıs'ı İşçi Bayramı olarak kabul etmiş ve yıllardanberi kutlamakta olmasıdır. Örneğin, UHSK içindeki en büyük sendikal merkezlerden Federal Almanya Sendikalar Konfederasyonu DGB, her yıl büyük kitle gösterileri düzenlemektedir, I Mayıs'ta.

Türk-İş'in belli yöneticileri hem kendi tabanlarını, hem de bağlı oldukları uluslararası sendikal örgütün bile gerisine düşmüşlerdir. I Mayıs 1976'da, Türk-İş'in son Genel Kurulunda muhalefeti oluşturan sendikaların alacağı tavır açıklık beklemektedir. ve Türk-İş içinde gelişmeler açısından önemli bir gösterge olacaktır.

Türk-İş'in İşçi Bayramı olarak 24 Temmuz'u kabul etmesine karşılık, Türk-İş'in bağlı olduğu "Uluslararası Hür Sendikalar Konfederasyonu (UHSK)" un hemen tüm üyeleri İşçi Bayramı olarak I Mayıs'ı kutlamaktadır. Örneğin, UHSK içindeki en büyük sendikal merkezlerden Federal Almanya Sendikalar Konfederasyonu (DGB), her yıl I Mayıs'ta çok büyük gösteriler düzenlemektedir.

Sonuç olarak, Türkiyedeki iki sendikacılık anlayışının arasındaki önemli farklılaşmanın doğal sonucu olarak, I Mayıs DİSK tarafından İşçi Bayramı şeklinde nitelenmektedir.

OKUYAN BİR İŞÇİNİN SORULARI

Yedi kapılı Tebai'i kim yaptı?
Sadece kralların adı geçer kitaplarda.
Onlar mı sürükledi koca kayaları dersiniz?
Ve birçok kez yerle bir olmuş Babil,
Kim kurardı o kenti yeni baştan?
Hangi konutlarda otururlardı,
Altın parıltılı Lima'da inşaat işçileri?
Çin seddinin yapımı bittiği akşam,
Nereye gidiyordu ustalar?
Ulu Roma'nın herbir yanı
Tak-ı zaferlerle doludur
Sezarlara yenilenler kimlerdi?
Ünlü Bizans sadece görkemli saraylarda
Oturanlardan mı ibaretti?
Platon'un anlattığı Atlantik adasını
Mavi sular oburca yutarken geceleyin,
Boğulanlar değil miydi kölelerine bağıran?
Genç İskender Hindistan'ı fethediyordu
Yalnız o muydu?
Sezar Galyalıları perişan ederken
Hiç değilse yanında bir aşçı da mı yoktu?
İspanya ağası Filip'in iki gözü iki çeşmeydi,
Donanması derin sulara gömülürken
Peki başka hiç kimse ağlamıyor muydu?
İkinci Fredrik yedi yıl savaşının muzafferiydi
Başka kim vardı onun yanında?
Her sayfada bir zafer yazılı
Kim pişiriyordu kutlama aşlarını?
Her on yılda bir büyük kişi
Kim ödüyordu yolluklarını?
Bir dolu haber,
Bir dolu soru.

Bertolt Brecht

Türkçesi İsmail Kahraman

1 MAYIS İŞÇİ BAYRAMI İHTİYAÇLARIN SONUCUDUR

I Mayıs 1886'da Amerikalı işçiler, kendilerine insanca bir hayat istedikleri için, Chicago sokakları kana boyandı. İşçi düşmanları işçi avına çıktılar, işçileri hiç bir hukuk kuralına uymayacak yöntemlerle yargıladılar işçi önderlerini astılar. Bu olaylar dünyanın dört bir yanındaki işçiler arasında büyük bir tepki ve derin bir nefret uyandırdı. İşçi sınıfı, Chicago'lu arkadaşlarıyla dayanışma içinde olduklarını duyurmak ve sömürüye karşı mücadele etmek için I Mayıs'ı dünya işçilerinin dayanışma günü ilan etti.

I Mayıs, 80 yılı aşkın bir süredir dünyanın her köşesinde işçi kitleleri tarafından kutlanıyor.

1 MAI
MAYO
MAIO
MAGGIO
MAYIS
MAJ
فاتح ماي
TRAVAILLEURS
FRANCAIS
ET IMMIGRES
•TOUS CREATEURS DE RICHESSES
•TOUS UNIS DANS L'ACTION
POUR L'EGALITE DES DROITS
SOLIDARITE OUVRIERE
INTERNATIONALE
CGT

Fransa'nın iki güçlü işçi konfederasyonundan biri olan "CGT", bu yılki I Mayıs İşçi Bayramında Fransa'daki yabancı işçilere de çağrıda bulunan afişler kullanıyor. Resimde, Türkçe olarak "I Mayıs" ın da yer aldığı CGT afişlerinden biri görülüyor.

I MAYIS NERELERDE KUTLANIYOR

I Mayıs'ın kutlandığı ülkeler şunlar: Fransa, Bulgaristan, Batı Almanya, Çekoslovakya, İsveç, Norveç, İngiltere, İrlanda, Belçika, Hollanda, Danimarka, Portekiz, Alman Demokratik Cumhuriyeti, İtalya, Lüksemburg İsviçre, Finlandiya, Yugoslavya, Sovyetler Birliği, Avustralya, Kanada, Yunanistan, Romanya, Hindistan, İsrail, Konya, Meksika, Yeni Zelanda, Nijerya, Panama, Peru, Çin, Tunus, Cezayir, Venezüella, Küba, Suriye, Avusturya, Irak, Kongo, Moğolistan, Kore, Macaristan, Polonya, Yemen, Lübnan, Kıbrıs, Vietnam, Arjantin, Angola, Mozambik, Kamboçya, Laos, Gine, Japonya, daha pek çok ülke ve 1925'ten 1976'ya kadar süren bir aradan sonra Türkiye.

BİRLEŞMEK ŞART

İşçiler arasında uluslararası dayanışma fikri, aslında kanlı Chicago olaylarından önce doğdu. İşçiler çok daha önce böyle bir dayanışmanın gerekliliğine inandılar. 19. yüzyılın ilk yarısı, işçi sınıfının uluslararası dayanışmasının örnekleriyle dolu. İşçiler, sermayenin uluslararası özelliği karşısında, kendi aralarında da uluslararası bir dayanışma kurmalarının zorunluluğunu, hakları için mücadele ederken daha iyi anladılar. Birleşmedikleri sürece zayıf kalacaklarını biliyorlardı. Ancak bu ilkenin uygulamaya sokulması için sağlam bir örgütlenme ve uzun bir tecrübe birikimi gerekli idi. Gerçekten de böyle oldu.

TEKNİK GELİŞİRKEN ....

Üstelik, gelişen teknik, işçilerin uluslararası dayanışmasını eskisine göre çok daha kolaylaştırdı. Zaman ve mesafe ölçüleri iyice kısaldı. Birbirlerinden okyanuslarla ayrılan ülkeler bir bakıma komşu durumdalar. Radyo, televizyon sayesinde, dünyanın bir ucunda olup bitenler saniyesinde öbür ucuna ulaşabiliyor.

Kapitalistler bu teknik gelişmelerden kendi adlarına yararlanmasını biliyorlar. Kapitalist ülkeler, aralarındaki bütün çelişkilere rağmen, politikalarını birleştirmeye çalışıyor, bir çok konularda işbirliği yapıyorlar.

I Mayıs, boş bir slogan, sıradan bir bayram değildir. I Mayıs, doğrudan doğruya insanlığın geleceğiyle ilgili sorunlarda, işçilerin ağırlıklarını hissettirdiği bir gündür. Aslında, uluslararası dayanışmanın gerekliliği, işçi sınıfı dışındaki halk kitleleri tarafından da benimsenmiş ve uygulamaya konmuştur.

Her toplumsal olayı hazırlayan, her istemin kitlelerce benimsenmesine yol açan nedenler, etkenler vardır. Belirli bir ihtiyaç vardır ortada. Referandum isteği, sendika seçme özgürlüğü, işsizliğe karşı mücadele, nasıl belirli toplumsal ve ekonomik koşulların sonucu ise, I Mayıs' ın uluslararası dayanışma günü ilan edilmesi de böyledir. 50 yıllık bir aradan sonra I Mayıs 1976'da Türkiye'de de sonuçlarını ortaya koyacaktır.

●

"I MAYIS İŞÇİ BAYRAMI" NA ÖĞRETMENLER DE KATILIYOR

DİSK'in önümüzdeki Cumartesi günü İstanbul'da düzenlediği büyük "I Mayıs İşçi Bayramı" mitingine, öğretmenler ve çeşitli memur kuruluşları da katılıyor. Dünyadaki "I Mayıs" anlayışıyla da tutarlı olan bu kutlama biçimi, mitingi daha anlamlı kılacak.

TÖB-DER Genel Başkanı Cemil Çakır, TÖB-DER'in katılma kararını açıklarken, şöyle konuştu:

"DİSK, I Mayıs'ta işçi sınıfımızın ve bütün emekçilerin temel taleplerini savunuyor. Bütün çalışanlara sendika ve grev hakkı istiyor. İşçi-memur ayırımına, memur kıyımına son verilmesini istiyor. Faşist tırmanışa karşı demokrasi için güçlü sesini yükseltiyor. TÖB-DER bu güçlü ve haklı sesin yanındadır. Ülkemizde, faşizme karşı olan her kes bu sesin yanında olmak zorundadır."

"1 MAYIS'IN ASIL SAHİBİ, İŞÇİLERDİR"

I MAYIS İŞÇİ BAYRAMI'NA İLİŞKİN OLARAK "DİSK BASIN YAYIN VE TANITMA DAİRESİ" İŞÇİLERİN 1976 I MAYIS'INDAKİ TALEPLERİ KONUSUNDA BİR ÇALIŞMA HAZIRLADI. AŞAĞIDA BU ÇALIŞMAYI YAYINLIYORUZ :

Türkiye işçi sınıfının ekonomik, toplumsal, demokratik ve ulusal istemleri çeşitlidir. Ve hepsi de ülkemizin, halkımızın yararınadır, çıkarınadır. İşçi sınıfının bu istemleri ile, ülkemizin ezici çoğunluğunu oluşturan emekçi halkımızın istemleri birbiriyle uyum içindedir, bir bütün oluşturmaktadır. Bu somut durum, işçi sınıfının böylesi haklı ve gerçekçi istemlerinin geniş kitlelere malolmasını yaratmakta, ve halkımız işçi sınıfının öncülüğündeki bağımsızlık, demokrasi, barış, toplumsal ilerleme ve sosyalizm mücadelesine giderek çok daha geniş ölçülerde katılmaktadır.

DİSK, MC'nin düşürülmesinin, tüm ilerici güçlerin ortak hedefi durumuna geldiği günümüzde, emekten yana sömürüsüz bir topluma varma yolunda, ilerici, halktan yana, demokratik bir hükümetin teşkilini, somut bir öneri olarak tüm ilerici güçlerin, demokrat ve yurtseverlerin önüne getirmiştir. İşçi sınıfının gerçek temsilcilerinin geniş çapta temsil edileceği "ortak" bir hükümet teşkilinin başarıya ulaşması, ilerici-yurtsever güçlerin aralarındaki olumlu diyalogları geliştirmelerini ve ortak bir platformda buluşmalarını zorunlu kılıyor.

Tekellerin egemenliğine karşı, ekonomik, sosyal ve siyasal dönüşümleri, ileri demokrasiyi gerçekleştirmek yolunda, işçi sınıfı ve emekçi halkımızın yakın taleplerini belirleyen DİSK, I MAYIS Bayramı dolayısıyla bu istemleri bir kez daha vurgulamayı, kitlelerin yakın mücadele hedeflerini bir kez daha ve önemle haykırmayı görev biliyor.

- BİR MAYIS: Dünya işçi sınıfının uluslararası birlik ve dayanışma günü olan I Mayıs, "İşçi Bayramı" olarak resmen tanınmalı, yasalaşmalıdır.
- 40 SAATLİK HAFTA: Ücret kaybı olmadan 40 saatlik çalışma haftası gerçekleşmeli, Cumartesi ve Pazar günleri tüm işçiler için de tatilden sayılmalı ve fazla mesailer yasaklanmalıdır.
- HERKESE İŞ: Ülkemizde 2,5 milyon açık işsiz bulunuyor. Tüm zenginliklerimiz planlı olarak ve halk yararına değerlendirilmeli, ulusal ağır sanayi kurulmalı ve herkesin güvenli bir iş sahibi olması koşulları yaratılmalıdır.
- ÜCRET VE FİYAT: Tüketimi ve dolayısıyla üretimi sınırlayan fiyat artışlarına bir son verilmeli, işverenlerin kâr hadleri kontrol edilerek özellikle işbirlikçi-tekelci sermayenin kâr oranları düşünülmeli, çalışanların ücretleri ise insanca yaşama koşullarına uygun bir düzeye yükseltilmelidir.
- EŞİT İŞE EŞİT ÜCRET: Ayırımcı ücret politikasına son verilmeli, eşit işe eşit ücret prensibi uygulanarak hayata geçirilmelidir. Ücretler arasındaki adaletsizlik kaldırılmalı, gerek işçiler arasında ve gerekse kafa-kol emekçileri arasındaki ücret farklarını ortadan kaldıracak koşullara uygun prensipler izlenmelidir.
- GENÇ İŞ GÜCÜ: Genç emekçilerin mesleki ve teknik eğitimleri devletçe ele alınarak mutlaka gerçekleştirilmeli, mesleki eğitimini tamamlayan genç emekçiye işi hazır edilmelidir. Ayrıca 15 yaşından küçük olanların çalışmaları yasak edilmeli ve fakat yaşamları eğitim süresinde devletçe karşılanmalıdır.
- TARIMDA GÜVENLİK: Tarım işçileri işkanunu kapsamına alınmalı, böylelikle sendikalaşmalarına engel olan önlemler ortadan kaldırılmalıdır. Ayrıca tarımdaki açık, gizli ve mevsimlik işsizliği önleyecek tedbirler alınarak sayıları 2 milyonu geçen tarım işçilerinin sağlık, konut, asgari ücret, ulaşım, ve iş garantisi sorunları çözümlenmelidir.
- ÇALIŞMA KOŞULLARI: Tüm işyerleri işyasası kapsamına alınmalıdır. Çalışma koşullarını hafifletici, insan sağlığı ve güvenliğini sağlayan tüm teknik buluşlar kullanılarak iş hızı azaltılmalı, iş kazalarının önlenmesi böylesi yollarla da gerçekleştirilmelidir.
- TEFTİŞ CİDDİYETİ: İş müfettişlerinin sayısı ve etkinliği arttırılmalı, ve iş teftişi; sermayeye ve siyasi iktidarlarına karşı bağımsızlaştırılmalıdır.
- ÇOCUK BAKIMI: Emekçi kadınların çocuklarının sağlıklı bir şekilde yetişmesini sağlayacak kreş, çocuk yuvaları ve çocuk parklarının ihtiyaç gösteren her bölgede ve her işyerinde açılması sağlanmalıdır. Sendika temsilcilerinin de katılacağı komisyonların yöneteceği bu tesisler işverenlerce ve devletçe yapılmalı ve beslenmelidir.
- VERGİ SİSTEMİ DEĞİŞMELİ: Sömürüyü katmerleştirmeye yarayan bugünkü adaletsiz vergi sistemi kaldırılmalı, büyük sermayecilere sağlanan teşvik ve vergi iadesi uygulamaları sona erdirilmelidir. Ağırlık dolaylı (görünmez) vergilerden dolaysız vergilere kaydırılmalı, dolaysız vergiler gelirle orantılı (müterakki) olarak artmalıdır. Asgari ücretler 135 TL'na yükseltilmeli ve vergi dışı bırakılmalıdır.
- YURT DIŞINDAKİ İŞÇİLER: Federal Almanya ve diğer kapitalist ülkelere çalışmaya giden işçi kardeşlerimize ülkemizde çalışma olanakları yaratılmalı, oralardaki çalışma süreleri emeklilik için gereken süreden sayılarak, emeklilikleri o ülkelerde aldıkları son ücret üzerinden saptanmalıdır.
- KÖYLÜ VE TOPRAK: Topraksız ve az topraklı milyonlarca yoksul köylüye toprak sağlanmalı ve tarımla uğraşanların emeğinin değerlendirilmesi için gerekli tedbirler acilen alınmalı, gerçek anlamıyla demokratik olacak bir toprak reformu en kısa zamanda gerçekleştirilmelidir.
- İŞ YASASI: İş yasasının 13. ve 17 nci maddeleri başta olmak üzere anti-demokratik maddeleri iptal edilmeli, yasaya demokratik bir içerik sağlanmalıdır.
- CEZA YASASI: Ceza yasasından 141, 142, 146, 312' nci maddeler çıkartılmalı, yasa demokratik bir içeriğe ve uygulamaya kavuşturulmalıdır.
- REFERANDUM: Referandum yasalaşmalı, işçiler sendikalarını gizli oy ve açık sayımla seçme hakkına kavuşmalıdır.
- SINIRSIZ GREV: Sınırsız grev hakkı tanınmalı, ve greve konan tüm kısıtlamalar kaldırılmalıdır.

GENEL GREV: Genel grev hakkı tanınmalıdır. Tekellerin egemenliğini sarsmak ve yok etmek için ve tüm ülke çapında haklarımızı korumak ve geliştirmek için Genel Grev yasalaşmalıdır.

- LOKAVT: Lokavt yasaklanmalıdır. Lokavt Anayasa' da yoktur ve Anayasaya aykırıdır. İşverenlerin bir sınıf olarak, işçi sınıfı üzerinde sınıfsal bir tahakküm kurmasına yol veren bu düzenin bir yüzü de lokavt uygulamasında görülmektedir. Lokavt suç sayılmalı ve yasadan çıkartılmalıdır.
- SSK'NIN DURUMU:

SSK demokratikleştirilmeli, işverenlerin para kaynağı olmaktan kurtarılmalı ve ilerici bir yönetime kavuşturulmalıdır.

- İŞÇİ MEMUR: İşçi-Memur ayrımına son verilmeli, ücret veya maaş karşılığı çalışan ve üretim aracına sahip olmayan tüm çalışanlara grevli ve toplu sözleşmeli sendikalaşma hakkı tanınmalıdır.
- İŞ KOLLARI: İşkolları Yönetmeliği uluslararası normlara göre yeniden düzenlenmeli ve yürürlükteki 34 işkolu, 16 işkoluna indirilmelidir.

SSK'NIN KAPSAMI

- Çalışanlar, tüm emekçiler SSK kapsamına alınmalı, işsizlik sigortası yasalaştırılarak işsizlere asgari ücret düzeyinde ödeme yapılmalıdır.
- DGM: Sıkıyönetim dönemindeki askeri mahkemelerin uzantısı niteliğindeki Devlet Güvenlik Mahkemeleri kaldırılmalıdır.
- DERNEKLER: Dernekler yasasındaki ve Toplantı-Gösteri yürüyüşleri yasasındaki demokratik olmayan maddeler temizlenmeli, söz konusu yasalara da demokratik bir içerik kazandırılmalıdır.
- DEVLET KADEMELERİNDE: Gerici ve FAŞİST nitelikli kişilerin devletin çeşitli kademelerindeki görevlere planlı olarak yerleştirilmeleri derhal önlenmeli, bu nitelikli kişilerin görevlerinden geri alınarak daha başka yerlerde çalışmaları sağlanmalıdır.
- BASKI VE ŞİDDETE SON: Tüm ilerici güçlere uygulanan baskı ve şiddetin son bulmalı, can güvenliğinin sağlanmalı; işkence gibi insanlık dışı uygulamalara son verilerek tüm siyasi tutuklular serbest bırakılmalı.
- TRT'NİN BAĞIMSIZLIĞI: TRT, bağımsız-özerk bir kuruluş durumuna getirilerek, halktan yana demokratik bir işlerliğe ve yönetime yeniden kavuşturulmalıdır.
- NATO VE CENTO: Emperyalizmin askeri-ekonomik-siyasal örgütlerinden, NATO'dan, CENTO'dan çıkılmalı, bugüne kadar imzalanan ikili anlaşmaların tümü iptal edilmeli. AET (Ortak Pazar)'dan ayrılınmalıdır.
- SALDIRMAZLIK ANLAŞMALARI: Bütün komşularımızla saldırmazlık anlaşmaları imzalanmalı, barış için ve silahlanmaya karşı olarak dünya demokratik güçleri yanında ve aktif olarak yer alınmalıdır.

Federal Almanya Sendikalar Birliği'nin I Mayıs 1976 İşçi Bayramı için hazırladığı duvar afişi

ALMANYA'DAKİ İŞÇİLERİMİZ DİSK'İ DESTEKLİYOR

"I Mayıs" İşçi Bayramı'nın yıllardan sonra ilk olarak Türkiye'de kitlesel biçimde kutlanması, Federal Almanya'da çalışan işçilerimiz arasında da ilgi ve sevinçle karşılandı.

Almanya'daki işçilerimizden ve işçi örgütlerinden kutlama ve başarı mesajları DİSK'e gelmeye başladı.

Gelsenkirchen İşçi Birliği DİSK'e gönderdiği mesajda şöyle diyor;

"DİSK Yönetim Kurulu Başkanı,
Sayın Kemal Türkler !

Biz Gelsenkirchen İşçi Birliği olarak, Federasyonumuz A. T. T. F' nin açmış olduğu, yurdumuzda I Mayıs' ın kutlanmasını destekleme kampanyasına 11. 4. 1976 günü Gelsenkirchen'de 500 işçimizin katılmasıyla yaptığımız Genel Kurul'da, hepimizin geleceği ile ilgili haklı girişimi nizde sizi destekleme kararı aldık ve bizzat işçi arkadaşlarımızın istekleriyle dayanışma olarak küçük de olsa (471. DM) para topladık. Bu para adresinize postalanmıştır."

Ruhr Bölgesi Kadınlar Birliğinin mesajı da şöyle :

"Bütün dünya işçi ve emekçilerinin sömürüye karşı, barış demokrasi ve sosyal ilerleme uğrunda verdikleri mücadelenin en yüksek noktası olan bu bayram günü bütün emekçilere kutlu olsun."

Leonard Monheim Çikolata Fabrikası İşçi Temsilciliği adına Başkan Hasan Baltacı'nın yolladığı mektupta da şunlar yazılı:

Türkiye Devrimci İşçi Sendikası I Mayıs işçi bayramı yürütme komitesi başkanlığına:

Değerli Arkadaşlarımız: İşçi tarihinde ilk olarak-Türkiye'de I Mayıs İşçi Bayramını gerçek yönü ile memleketimizde- Bahar ve çiçek bayramı olmadığını ispatlamak atılımında bulunmanız, biz Batı Berlin'de çalışan emekçileri içtenlikle sevindirdi. Gönül arzu ederdi ki biz emekçiler de aynı saflarda kardeşlerimizle omuz omuza yürüyerek o mutlu günden pay almayı. Bizler Batı Berlin Gıda-İş Sendikasının üyeleri olarak her yıl -I Mayıs İşçi Bayramını kutlar, gösteri yürüyüşlerine iştirak etmekteyiz. Siz değerli arkadaşlarımızın 1976 yılında Türk işçi tarihinde çığır açan bir sembol olmuş durumdasınız."

TÜRKİYE'DE I MAYISLAR

Türkiye'de I Mayıs'ların tarihi Kurtuluş Savaşının zorlu günlerine kadar gerilere gider. I Mayıs'ın ülkemizde yığınsal olarak ilk kutlanışları, ilk I Mayıs İşçi Bayramı gösterileri 1920'lere rastlar; 1925'de son bulur.

Yıl 1921. İstanbul, işgal altındadır. Fransızlar, İngilizler, Yunanlılar, İtalyanlar, her biri belli semtlerin hakimi durumunda. Son Osmanlı hükümetleri birer kukla niteliğinde. İşbirlikçiler, gericiler, hafiyeler, tümü işgâl kuvvetlerine yaranmanın, kendi çıkarlarını bu yeni düzene uydumanın peşinde.

Böyle bir ortamda, zamanın İstanbul işçileri, halkın direniş gücünü yükselten, ona umut ve coşku veren bir girişimde bulundu: I Mayıs 1921 günü, kendi örgütleri aracılığıyla büyük bir yürüyüş ve miting düzenlendi, İşçi Bayramını, önce çalıştıkları işyerlerinin önünde küçük kümeler halinde, sonra hep birlikte kutladılar. Düzenlenen yürüyüşte ve söylevlerde, işgal kuvvetlerine karşı sloganlar kullanıldı; bağımsızlık ve özgürlük yüceltildi.

1922 yılında, Fransız donanması Mersin limanına demir attı. Kenti ve halkı esir alma girişimlerine karşı ilk hareket, ilk başkaldırma işçilerden geldi. I Mayıs günü, binlerce işçi yabancılara ait demiryolu işletmelerinin, liman işletmelerinin önünde gösteri yaptı. Konuşmalarda, sadece işgâl kuvvetleri değil, İstanbul'un işbirlikçi hükümeti de suçlandı. Türkiye'de yabancı egemenliğinin kurulamayacağı, bunun geçici kalmaya mahkûm olduğu dile getirildi.

1923 yılının I Mayıs günü, bir genel grev havasında kutlandı. İstanbul "Reji-Tütün" (Tekel) işçileri, Adapazarı İmalat-ı Harbiye işçileri, Askeri fabrikaların, demiryollarının işçileri, Ankara'daki mürettipler, fırıncılar, İstanbul'daki Tramvay, Telefon, Tünel, Gazhane işçileri işi bırakarak gösteriler düzenledi. I Mayıs, yürüyüşlerle ve söylevlerle kutlandı.

İşçilerin öne sürdüğü talepler arasında, 8 saatlik işgünü, hafta tatili, serbest sendika ve grev hakkı, I Mayıs'ın resmen işçi bayramı olarak kutlanması vardı.

Bu gösteriler sırasında tutuklamalar da yapıldı. Bildiri dağıtanlar, "... Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni iskat ve meşruiyetine isyanı tazammun eden" davranışlar gerekçesiyle yakalanarak haklarında takibata geçildi.

1924'te de I Mayıs İşçi Bayramı kitlesel olarak kutlandı. Ankara'daki yürüyüşe, işçilerin yanısıra Ankara esnafı ve aydınlar da katılmaktaydı. Meclis'in önünde toplanan işçiler, burada konuşmalar yaparak taleplerini tekrarladılar. Konuşmaların birinde, şöyle denmekteydi : "... Şayet bizim mesai (iş) kanunumuzu tatilinizin ikmalinden sonra ilk celselerinizde çıkartmaz ve bir neticeye intikâl ettirmezseniz, emin olunuz ki insafsız sermayedarlara kendi ellerinizle bizi esir edeceksiniz. Sizden bir an önce mesai kanunumuzun çıkarılmasını talep ediyoruz..."

1924'teki gösterilerden sonra da tutuklamalar oldu. O günlerin sendikalar konfederasyonu niteliğindeki "Amele Teali Cemiyeti" dağıtıldı; I Mayıs'a ilişkin yayın yapan "Çelik Kol" gazetesi toplatıldı.

1925, kitle olarak kutlanan son I Mayıs'a sahne oldu. Aynı yıl, I Mayıs'ı "Bahar Bayramı" olarak niteleyen yasa çıkarıldı, Gene aynı yıl yürürlüğe giren "Takrir-i Sükûn" kanunu ise, bütün işçi örgütlerini ve çalışmaları yasaklamaktaydı.

DEMOKRASİ VE İŞÇİLER

İsmail CEM

"I Mayıs" gününün bütün dünyada geçerli olan bir anlamı vardır: Çoğu ilkel diktalarla yönetilen çok az sayıdaki ülke dışında, I Mayıs, İşçi Bayramıdır. Amerika'sından Sovyetler Birliği'ne, Finlandiya'sından İtalya'sına kadar.

I Mayıs'ı İşçi Bayramı olarak kutlamayanlar ise, genellikle Güney Amerika diktatörlükleridir, Avrupa'da tek başına İspanya'dır.

Bir de, Türkiye.

Türkiye'nin yeri neresidir? Hep benzemek iddiasında olunan çoğulcu demokratik toplumlar arasında mı, yoksa faşizm benzeri Latin Amerika diktatörlüklerinin, şeyhliklerin arasında mı?

Bir siyasal tavrın, bir yaklaşım biçiminin, bir demokrasi anlayışının sonucu olmasa, mesele önemli sayılmayabilir; I Mayıs'a şu ya da bu sıfatın verilmesi ikinci planda düşünülebilir. Ancak, I Mayıs tarihinin bütün dünyaca kabul edilmiş evrensel anlamının dışına Türkiye'yi itmek ve dışında tutmak, doğrudan doğruya işçiye yönelik olumsuz bir tavrın ürünüdür. Demokrasinin en güçlü unsurlarından, güvencelerinden olan işçiye çağdaş demokrasilerin tanıdığı bir yerin, işçiden esirgenmesidir bu tavır.

I Mayıs tarihi, 1896 yılında işçi hakları için mücadele ederken öldürülen Amerikalı işçilerin anısına bütün dünya işçileri tarafından adanmış, işçilerin evrensel dayanışmasını simgeleyen bir gündür; bütün demokratik ülkelerde, I Mayıs, çiçeklerle ve yürüyüşlerle, bir bayram havasında kutlanır.

Türkiye'de bu kutlama yarım yüzyıldan beri ilk olarak, DİSK tarafından düzenlenmektedir. Önümüzdeki Cumartesi günü, İstanbul 1920'lerden bu yana ilk kez İşçi Bayramı'nın kutlanmasına sahne olacaktır.

Türkiye'de işçi, her dönem ilerinin, çağdaş olanın, özgürlükçü ve barışçı olanın simgesi, güvencesidir. Daha 1940'lardan başlayarak, demokratik ve çok partili sisteme geçişin mücadelesini verenler arasında işçiler yer almıştır. 1950 sonrasında, işçi, gene demokrasinin, demokratik özgürlükleri yerleştirmenin ve geliştirmenin savunucusudur. 1961 Anayasa'sının hazırlanmasında ve kabulünde, 1961 Anayasa'sının korunmasında işçilerin önemli payı vardır. Ne zaman demokrasiye bir tehdit yöneltilse, ne zaman antidemokratik eğilimler belirse, buna ilk karşı çıkanlar arasında gene işçi vardır.

Türkiye, demokrasisini, çağdaşlığını, ileriliğini, büyük ölçüde toplumunun ileri kesimine ve bu kesimde aydınlarla birlikte yer alan ve en büyük güç olan işçisine borçludur.

1976 yılının I Mayıs İşçi Bayramını kutlarken, toplumumuzun bu karmaşık günlerinde de demokrasinin ve geleceğin en büyük güvencesi olarak, işçiyi görmekteyiz.